

บทที่ 5

บทสรุปและเสนอแนะ

ความผิดฐานอาชญากรรมสงครามเป็นความผิดที่มีมานานแล้ว เนื่องจากการทำสงครามจะเป็นไปด้วยความโหดร้ายทารุณมุ่งหมายเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามโดยไม่คำนึงถึงวิธีในการทำสงคราม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินและบุคคลจำนวนมาก จึงเกิดแนวความคิดที่จะต้องควบคุมขอบเขตและวิธีการทำสงคราม โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ในการปกป้องผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำสงคราม และมีการพัฒนาต่อมาเรื่อยๆ โดยมีการบัญญัติในข้อตกลงระหว่างประเทศหลายฉบับ รวมทั้งมีการจัดตั้งศาลทหารระหว่างประเทศ และศาลระหว่างประเทศเพื่อพิจารณาความผิดแก่บุคคลที่กระทำความผิด โดยแต่เดิมการกำหนดความผิดฐานอาชญากรรมสงครามยังไม่มี ความชัดเจนในลักษณะและองค์ประกอบของการกระทำความผิด แต่เมื่อมีศาลอาญาระหว่างประเทศมีการกำหนดลักษณะและองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามไว้อย่างชัดเจน โดยแยกลักษณะของความผิดที่ถือว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 (Grave breaches of the Geneva Convention) การกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงอื่นๆต่อกฎหมายและจารีตประเพณีที่ใช้ในการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ (Other serious violation of the law and customs applicable in international armed conflicts) การกระทำที่เป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงอื่นๆตามข้อ 3 ร่วมของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ทั้ง 4 ฉบับ ซึ่งเป็นการขัดกันด้วยอาวุธอันไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ (Serious violations of Article 3 common to the four Geneva Conventions of 1949 committed in non-international armed conflicts) การกระทำที่เป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงอื่นๆของกฎหมายจารีตประเพณีที่ใช้ในการขัดกันด้วยอาวุธอันไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ (Other serious violations of the laws and customs applicable in non-international armed conflicts)

จากความพยายามจัดตั้งศาลระหว่างประเทศขึ้นเพื่อพิจารณาการกระทำความผิดอาญาระหว่างประเทศรวมทั้งการกระทำความผิดที่เป็นอาชญากรรมสงครามด้วยนั้น ได้พัฒนาเรื่อยมาจากทั้งอนุสัญญาต่างๆ ที่ห้ามการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงคราม และเมื่อมีการกระทำที่เป็นการละเมิดกฎหมายและจารีตประเพณีในการทำสงครามแล้ว ก็เกิดความพยายามในการจัดตั้งศาลระหว่างประเทศขึ้นมาพิจารณาคดีต่อผู้กระทำความผิด โดยศาลที่ตั้งขึ้นในอดีตจะเป็นศาลทหารในลักษณะของศาลระหว่างประเทศเฉพาะกิจ (an ad

hoc international tribunal) โดยแนวโน้มได้ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจนขึ้นตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง จากการจัดตั้งศาลทหารระหว่างประเทศขึ้นที่นูเรมเบิร์กและโตเกียว ซึ่งมีลักษณะเป็นเพียงศาลเฉพาะกิจ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมเพื่อจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศขึ้น เพื่อเป็นศาลระหว่างประเทศถาวรมีเขตอำนาจศาลเหนือบุคคลในกรณีอาชญากรรมสงครามที่ร้ายแรงที่จะต้องไม่ถูกปล่อยไปโดยมิได้รับการลงโทษ

เมื่อธรรมนูญศาลทหารระหว่างประเทศและธรรมนูญศาลระหว่างประเทศเดิม ก่อนมีธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ ยังมีความไม่ชัดเจนทั้งในเรื่องของเนื้อหาและองค์ประกอบความผิดฐานอาชญากรรมสงครามที่ไม่มีการกำหนดถึงองค์ประกอบความผิดไว้อย่างชัดเจน ต้องพิจารณาจากคำพิพากษาแต่ละคดีไป ขอบเขตการบังคับใช้ที่ไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นการกระทำในการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศหรือการขัดกันด้วยอาวุธที่ไม่ใช่ระหว่างประเทศ กระบวนวิธีพิจารณาความรวมทั้งความร่วมมือในทางอาญาระหว่างประเทศที่ไม่ชัดเจนประชาคมระหว่างประเทศจึงเกิดแนวความคิดในการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศถาวร ที่มีความชัดเจนในเรื่องของเนื้อหาและองค์ประกอบความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม ขอบเขตการบังคับใช้ กลไกภายในของศาลเอง กระบวนวิธีพิจารณาความ รวมทั้งความร่วมมือในทางอาญาระหว่างประเทศ เพื่อสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ในทุกกรณีเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นการจัดตั้งศาลระหว่างประเทศเฉพาะกิจ (ad hoc tribunal) ขึ้นเพื่อพิจารณาคดีต่อบุคคลที่กระทำความผิดขึ้นในภายหลังที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว

ศาลอาญาระหว่างประเทศ ได้มีวิวัฒนาการมาจนเป็นรูปธรรมตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง โดยมีความพยายามในการปรับปรุงข้อบกพร่องของกระบวนการยุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งมีผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมภายในประเทศต่าง ๆ และเกี่ยวกับผู้ปกครองประเทศทั้งผู้นำทางการเมืองและผู้นำทางกองทัพ โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายหรือมีอำนาจในการตัดสินใจและสั่งการต่าง ๆ ที่ก่ออาชญากรรมระหว่างประเทศ ซึ่งก่อนหน้านั้นในทางปฏิบัติแล้ว รัฐไม่อาจนำตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวมาแล้วมาลงโทษได้ ด้วยเหตุผลประการต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เนื่องจากหลักอธิปไตยทำให้รัฐต่าง ๆ ต้องเคารพเอกราชและบูรณภาพแห่งดินแดนของรัฐอื่น รวมทั้งต้องงดเว้นการแทรกแซงกิจการภายในของรัฐอื่น และการใช้เขตอำนาจรัฐสากล (Universal Jurisdiction) ไม่สามารถใช้ได้ครอบคลุมทุกความผิดอาชญากรรมระหว่างประเทศ ทำให้ในหลายกรณีรัฐไม่สามารถดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ เห็นได้จากอารัมภบทของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศที่ตระหนักว่า ในประชาคมระหว่างประเทศยังมีทั้งผู้คนจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของการกระทำที่โหดร้ายอย่างมาก ซึ่งเป็นอาชญากรรมที่คุกคามต่อสันติภาพ ความมั่นคง และความกินดีอยู่ดีของโลก โดยผู้ที่ก่ออาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวต้องไม่ถูกปล่อยไปโดยที่ไม่ได้รับการลงโทษ และในการฟ้องร้องดำเนินคดีต้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้รับการประกัน โดยการใช้มาตรการระดับชาติ และโดยการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งความมุ่งมั่นที่จะลงโทษผู้ที่กระทำความผิดในอาชญากรรมเหล่านี้หมดสิ้นไป จะมีส่วนช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดอาชญากรรมเช่นว่า โดยยึดถือหลักการตามหลักการของกฎบัตรสหประชาชาติ และระลึก ว่าเป็นหน้าที่ของรัฐทุกรัฐที่จะใช้เขตอำนาจในทางอาญาของตนเหนือบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่ออาชญากรรมระหว่างประเทศ

หลักการเสริมเขตอำนาจศาลภายในของรัฐ (Complementarity) จึงเป็นหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดสรรเขตอำนาจระหว่าง เขตอำนาจศาลภายในของรัฐและเขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศ และเป็นหลักการที่สะท้อนให้เห็นว่า ศาลอาญาระหว่างประเทศที่จัดตั้งขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเป็นกลไกเสริมเขตอำนาจของศาลภายใน มิได้มีจุดประสงค์ที่จะใช้แทนที่การดำเนินการและเขตอำนาจของศาลภายในของรัฐ

รัฐที่ได้เข้าเป็นภาคีของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ย่อมมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศดังกล่าวโดยสุจริต เพราะธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศจะมีผลผูกพันตามกฎหมายเฉพาะแต่กับภาคีแห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศเท่านั้น ดังนั้นเมื่อรัฐได้ให้สัตยาบัน หรือเข้าเป็นภาคีแห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ รัฐก็ต้องผูกพัน ในการที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศโดยสุจริต (Good Faith) ตามหลักสัญญาต้องเป็นสัญญา (Pacta sunt servanda) หากรัฐที่เป็นภาคีใดฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ หรือทำการใดๆ อันเป็นการขัดกับบทบัญญัติแห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ก็จะก่อให้เกิดความรับผิดชอบของรัฐตามมา

เมื่อมีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ ก็ได้มีการกำหนดลักษณะและองค์ประกอบของการกระทำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามไว้อย่างชัดเจน โดยแยกลักษณะของความผิดที่ถือว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงต่ออนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 (Grave breaches of the

Geneva Convention) การกระทำที่ถือว่าเป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงอื่นๆต่อกฎหมายและจารีตประเพณีที่ใช้ในการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ (Other serious violation of the law and customs applicable in international armed conflicts) การกระทำที่เป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงอื่นๆตามข้อ 3 ร่วม ของอนุสัญญาเจนีวา ค.ศ.1949 ทั้ง 4 ฉบับ ซึ่งเป็นการขัดกันด้วยอาวุธอันไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ (Serious violations of Article 3 common to the four Geneva Conventions of 1949 committed in non-international armed conflicts) การกระทำที่เป็นการละเมิดอย่างร้ายแรงอื่นๆของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ใช้ในการขัดกันด้วยอาวุธอันไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ (Other serious violations of the laws and customs applicable in non-international armed conflicts) ไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งยังได้มีการบัญญัติถึงลักษณะของการกระทำความผิดไว้อย่างครอบคลุม และมีการกำหนดองค์ประกอบความผิดไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ในเรื่องของกลไกภายในของศาล กระบวนการพิจารณา และความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจน อันเป็นการแก้ไขข้อด้อยของศาลระหว่างประเทศที่มีมาแต่เดิม

เมื่อมีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศ ตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ และเมื่อศาลอาญาระหว่างประเทศมีผลบังคับใช้แล้ว รัฐต่างๆ ที่เป็นภาคีแห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ย่อมมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศโดยสุจริต โดยรัฐภาคีจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเองก็ได้ลงนามเห็นชอบในหลักการแล้ว และประเทศไทยควรเร่งพิจารณาการให้สัตยาบันต่อไป แต่ในขณะนี้ประเทศไทยไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามโดยตรง ดังนั้นก่อนการให้สัตยาบันควรพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสียก่อน เพื่อสามารถใช้ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับกฎหมายภายในของไทยที่มีอยู่

เนื่องจากกฎหมายภายในที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่ได้มีการกำหนดถึงความผิดฐานอาชญากรรมสงครามโดยตรง แม้จะมีบัญญัติอยู่บ้างใน พระราชบัญญัติบังคับการให้เป็นไปตามอนุสัญญาเจนีวา เกี่ยวกับการปฏิบัติเชลยศึก พ.ศ.2492 และพ.ศ.2498 ประมวลกฎหมายอาญาทหาร รวมทั้งพระราชบัญญัติเครื่องหมายกาชาด พ.ศ.2499 ที่บัญญัติเกี่ยวกับความผิดที่กระทำโดยปราศจากความเมตตาที่กำหนดไว้ และความผิดในการใช้เครื่องหมายกาชาด ประมวลกฎหมายอาญา ที่สามารถนำความผิดมาปรับใช้กับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามได้ ฯลฯ

แต่กฎหมายภายในที่มีอยู่ ก็ไม่สามารถครอบคลุมความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตาม
 ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศได้ครบทุกกรณี อีกทั้งยังมีกฎหมายบางฉบับ
 ที่ไม่สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ เช่น พระราชบัญญัติ
 กำหนดหน้าที่คนไทยในเวลารบ พ.ศ.2484 และ พระราชบัญญัติการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร
 พ.ศ.2530

บทบัญญัติตามกฎหมายไทยที่ได้พิจารณามาแล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติเกี่ยวกับ
 ความผิด และองค์ประกอบความผิดตามกฎหมายไทยหลายฐานความผิดที่สอดคล้องกับเช่น
 ความผิดฐานฆ่า เช่น ความผิดฐานฆ่า ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย แต่ยังมีหลายฐานความผิด
 และหลายองค์ประกอบความผิดหลายฐานที่ไม่สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญา
 ระหว่างประเทศ เช่น ความผิดฐานข่มขืน ตามกฎหมายไทยไม่สามารถครอบคลุมได้ตามความ
 ผิดฐานข่มขืนของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ เนื่องจากความผิดฐานนี้
 ตามกฎหมายไทยผู้ที่เป็นผู้เสียหายต้องเป็นหญิงเท่านั้น แต่ตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาล
 อาญาระหว่างประเทศผู้เสียหายอาจเป็นชายก็ได้ และการมีเพศสัมพันธ์ตามปกติเท่านั้นจึงเป็น
 ความผิดตามกฎหมายไทย การใช้ส่วนอื่นๆของร่างกายหรือใช้วัตถุอื่นไม่เป็นความผิดฐาน
 ข่มขืนตามกฎหมายไทยแต่เป็นความผิดตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ
 นอกจากนี้ยังมีความผิดหลายฐานตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ที่ไม่มี
 บัญญัติไว้ในกฎหมายไทย ซึ่งหากไทยเข้าเป็นภาคีต้องมีการบัญญัติให้สอดคล้องกับธรรมนูญ
 กรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ นอกจากนี้ บทบัญญัติอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนิน
 คดีฐานอาชญากรรมสงครามที่กฎหมายไทยไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติตามธรรมนูญกรุงโรมว่า
 ด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ เช่น บทบัญญัติในเรื่องของโทษ และบทบัญญัติในเรื่องของ
 อายุความ ซึ่งจะต้องมีการแก้ไขให้สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่าง
 ประเทศต่อไป

ดังนั้น หากไทยเข้าภาคีธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ จะต้องมีการ
 แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งกฎหมายที่สามารถนำความผิดมาปรับใช้กับความผิดฐานอาชญา
 กรรมสงครามได้ และกฎหมายบางฉบับที่ไม่สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญา
 ระหว่างประเทศ โดยการแก้ไขกฎหมายนั้นจะแยกพิจารณาเป็น 2 วิธี คือ การแก้ไขกฎหมาย
 ภายในที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ โดยไม่บัญญัติ
 กฎหมายขึ้นใหม่ และการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะให้สอดคล้องกับธรรมนูญ
 กรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ ในการบัญญัติกฎหมายขึ้นเป็นการเฉพาะให้สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ควรบัญญัติกฎหมายให้มีความชัดเจน กำหนดรายละเอียดที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายอาญาของไทย และสอดคล้องกับความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ซึ่งจะสามารถนำความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ มาใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ในการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ยังต้องพิจารณาว่า บางประการก็สอดคล้องกับธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศแล้ว และยังมีมาตรฐานที่สูงกว่าที่ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศกำหนด เช่น อายุของผู้ที่ต้องถูกเรียกเกณฑ์หรือขึ้นบัญชีเป็นทหารของไทยคือผู้ที่อายุ 18 ปีขึ้นไป แต่ตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ กำหนดอายุของผู้ที่ต้องถูกเรียกเกณฑ์หรือขึ้นบัญชีคือ 15 ปี นอกจากนี้ ในเรื่องของการสืบพยานในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานเป็นเด็ก ตามบทบัญญัติกฎหมายของไทย มีมาตรฐานสูงกว่ามาตรฐานตามบทบัญญัติของธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ประเด็นเหล่านี้ควรพิจารณาว่าควรมีแนวทางแก้ไขอย่างไร

ดังนั้น กรณีการจัดตั้งศาลอาญาระหว่างประเทศนั้น ประเทศไทยควรเร่งพิจารณาธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ เพื่อให้สัตยาบันธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศและออกกฎหมายอนุวัติการตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ เพื่อให้อำนาจแก่ศาลไทยในการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดอาชญากรรมภายในเขตอำนาจของศาลอาญาระหว่างประเทศ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดให้สอดคล้อง ตามกฎหมายและมาตรฐานระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรอง ตามธรรมนูญของศาลอาญาระหว่างประเทศไม่ว่าจะเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองพยาน การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศไทยกับศาลอาญาระหว่างประเทศในด้านการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การให้ความช่วยเหลือทางอาญา หรือการโอนตัวนักโทษ เป็นต้น

ในการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ควรมีสาระสำคัญในพระราชบัญญัติอนุวัติการเพื่อให้เป็นไปตามความผิดฐานอาชญากรรมสงครามตามธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ เช่น

1. พระราชบัญญัติฉบับนี้มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติตามพันธกรณีในการเข้าเป็นภาคีธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ตามการลงนามให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทย
2. ในกรณีที่ไทยไม่สามารถจะพิจารณาความผิดอาญาอย่างร้ายแรงในความผิดอาชญากรรมสงคราม อาชญากรรมการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ และอาชญากรรมรุกราน โดยความไม่สามารถนั้นเกิดจากความไม่ประสงค์ที่จะนำผู้ผู้นั้นมาลงโทษ หรือความไม่สามารถอย่างแท้จริงของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หรือโดยสาเหตุใดก็ตาม เพื่อปกป้องผู้กระทำความผิดไม่ได้รับโทษ หรือได้รับโทษน้อยกว่าที่ควรจะได้รับ ศาลอาญาระหว่างประเทศจะมีเขตอำนาจเหนือการกระทำความผิดนั้น
3. การนิรโทษกรรมตนเองแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายภายใน จะไม่มีผลกระทบต่อกรณีจนถึงการพิจารณาความผิดโดยศาลอาญาระหว่างประเทศ
4. ศาลไทยจะส่งตัวผู้กระทำความผิดหรือให้ความร่วมมือต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ เมื่อเป็นที่แน่ชัดว่าผู้กระทำความผิดอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ขณะกระทำความผิด
5. ความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม คือ การกระทำความดังต่อไปนี้ ที่ได้กระทำขึ้นในการขัดกันด้วยอาวุธระหว่างประเทศ ได้แก่.....
6. ความผิดฐานอาชญากรรมสงคราม คือ การกระทำความดังต่อไปนี้ ที่ได้กระทำขึ้นในการขัดกันด้วยอาวุธที่ไม่มีลักษณะระหว่างประเทศ ได้แก่.....
7. โทษที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับ ควรเป็นโทษที่มีการกำหนดแน่นอนในแต่ละฐานความผิด โดยบัญญัติในทำนองเดียวกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย
8. อายุความของการกระทำความผิดเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
9. กระบวนวิธีพิจารณาความเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
10. ประเทศไทยจะให้ความร่วมมือในทางอาญาระหว่างประเทศต่อศาลตามที่มิพันธกรณีต่อธรรมนูญศาลอาญาระหว่างประเทศ
11. บุคคลผู้กระทำความผิด เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด
12. สิทธิของจำเลย
13. การคุ้มครองพยานและผู้เสียหาย
14. การพิจารณาคดีในกรณีที่ผู้เสียหายหรือพยานเป็นเด็ก
15. กองทุนเพื่อทดแทนค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอเสนอให้มีการพัฒนาบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย คือ ตำรวจ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา รวมทั้งทนายความ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการดำเนินคดี เมื่อไทยเข้าเป็นภาคีธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ และมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นบังคับใช้แล้ว ก็ต้องมีหน่วยงานและบุคลากรที่มีความเข้าใจในการดำเนินคดีตามกฎหมายนั้นด้วย